

Rajavartiolaitoksen esikunta
Oikeudellinen osasto

05.03.2026

Ympäristöministeriö

kirjaamo.ym@gov.fi

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta ympäristönsuojelulain, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain ja luonnonsuojelulain mukaisista tietovarannoista VN/32927/2024

Rajavartiolaitoksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain ja luonnonsuojelulain mukaisista tietovarannoista

Ympäristöministeriö on pyytänyt Rajavartiolaitokselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain ja luonnonsuojelulain mukaisista tietovarannoista. Rajavartiolaitos lausuu asiassa seuraavaa.

Ehdotetun sääntelyn tavoitteena on korvata ympäristönsuojelulaissa säädetty ympäristönsuojelun tietojärjestelmä usealla eri tietovarannolla. Ympäristönsuojelulakiin ehdotetussa 201 b §:ssä säädetään erikseen toiminnanharjoittajan velvollisuudesta toimittaa toiminnan seuranta- ja tarkkailutiedot sekä muut toiminnan valvontaan liittyvät tiedot kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tai Lupa- ja valvontavirastolle sähköisen asiointipalvelun kautta. Pykälässä on tällä hetkellä mahdollistettu tietojen toimittaminen muun kuin sähköisen asiointipalvelun kautta ainoastaan toiminnanharjoittajan asemassa olevalle luonnolliselle henkilölle.

Rajavartiolaitos toteaa, että sen asiakirjat saattavat sisältää salassa pidettävää ja turvallisuusluokiteltua tietoa maanpuolustukseen ja kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä syistä. Edelleen Rajavartiolaitos korostaa, että ympäristöhallinnon sähköisiin tietojärjestelmiin tallennettavat asiakirjat voivat sisältää tietoja sen taktisista ja teknisistä menetelmistä sekä suunnitelmista, jotka koskevat raja- ja meriturvallisuuden kannalta kriittisiä seikkoja. Lisäksi asiakirjoihin saattaa sisältyä salassa pidettävää tietoa myös rakennusten, rakennelmien ja tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyistä.

Rajavartiolaitos ei tällä hetkellä toimita tai tallenna ympäristöhallinnon tietojärjestelmiin (mm. YLVA, eLupa ja Luvat ja valvonta -palvelu) sähköisesti asiakirjoja eikä tietoja. Rajavartiolaitos toimittaa tarvittavat tiedot sen oman sähköisen asiointijärjestelmänsä kautta ja tarvittaessa salatulla yhteydellä. Rajavartiolaitos korostaa, että turvallisuusluokitellun ja salassa pidettävän tiedon tallentaminen ei

tietoturvallisuussyistä ole näihin myöskään mahdollista. Turvallisuusluokitellun ja salassa pidettävän tiedon tallentaminen edellyttää järjestelmien tietoturvallisuusauditointia turvallisuusluokitellun aineiston käsittelyn mukaisin vaatimuksin. Tietojen tallentamisesta tietovarantoihin tulisi voida poiketa salassa pidettävien tietojen osalta silloin, kun Rajavartiolaitos katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi. Edellä esitetyistä syistä Rajavartiolaitos esittää Puolustusvoimia vastaavalla tavalla, että ehdotetun ympäristönsuojelulain 201 b §:n 5 momentin mukainen sähköisen asiointipalvelun käyttövelvoite ei koskisi Rajavartiolaitosta. Lisäksi Lupa- ja valvontaviraston maksuperusteasetuksen (1177/2025) mukaisesti Rajavartiolaitokselle ei aseteta lisämaksua asiakirjojen toimittamisesta muun kuin ympäristöhallinnon sähköisen asiointijärjestelmän kautta. Edelleen Rajavartiolaitos katsoo, että asian vireille laittaminen ympäristöhallinnossa muun kuin sähköisen asiointijärjestelmän kautta ei tule jatkossakaan aiheuttaa toiminnalle ylimääräisiä kustannuksia.

Lisäksi ympäristönsuojelulakiin ehdotetussa 201 g §:ssä on säädetty, että syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä ympäristönsuojelun tietovarannosta tiedot, jotka ovat tarpeen rikoksen selvittämiseksi sekä Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen edellyttäessä. Lakiin ehdotetussa 201 m §:ssä säädetään tätä vastaavasti maaperän tilan tietovarantoa koskevista tiedonsaantioikeuksista.

Tältä osin Rajavartiolaitos toteaa, että se on muiden lakisäateisten tehtäviensä ohella toimivaltainen myös ympäristörikosten esitutkinnassa Rajavartiolaitoksen rikostorjunnasta annetun lain (108/2018) 4 §:n 8 momentin nojalla silloin, kun se on laissa tarkoitettu valvova viranomainen. Rajavartiolaitoksella on keskeinen rooli etenkin merellisen ympäristörikollisuuden torjunnassa, jonka lisäksi se valvoo muun muassa metsästyslain, kalastuslain, luonnonsuojelulain ja ympäristönsuojelulain noudattamista. Rajavartiolaitoksella on keskeinen rooli etenkin merellisen ympäristörikollisuuden torjunnassa, jonka lisäksi se valvoo muun muassa metsästyslain, kalastuslain, luonnonsuojelulain ja ympäristönsuojelulain noudattamista.

Ympäristönsuojelulain 24 §:n 3 momentissa on säädetty, että Rajavartiolaitos valvoo kyseisen lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista omalla toimialallaan. Rajavartiolaitos toteaa, että ehdotettuun 201 g §:ään tulisi lisätä erillinen maininta Rajavartiolaitoksen oikeudesta saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä ympäristönsuojelun tietovarannosta tiedot syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisia vastaavalla tavalla. Vastaava lisäys tulisi tehdä myös maaperän tilan tietovarantoa koskevaan 201 m §:ään. Lisäksi Rajavartiolaitos katsoo sisäministeriötä vastaavasti, että pykälissä esitetyn tiedonsaantioikeuden tulisi koskea myös rikosten ennalta estämistä tai paljastamista.

Ympäristönsuojelulakiin ehdotettavassa 210 §:n 2 momentissa säädetään salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta. Säännöksen mukaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa ympäristönsuojelulain mukaisia tehtäviä suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen ja yhteisön taloudellisesta asemasta, liikesalaisuudesta sekä yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa valvontaviranomaiselle ja ympäristöministeriölle tämän lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi sekä syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen niin edellyttäessä. Rajavartiolaitos katsoo edelleen, että ehdotettuun 210 §:n 2 momenttiin tulisi lisätä erillinen maininta Rajavartiolaitoksen tiedonsaantioikeudesta syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisia vastaavalla tavalla. Myös 210 §:ssä tiedonsaantioikeus tulisi ulottaa myös rikosten ennalta estämiseen ja paljastamiseen. Lisäksi Rajavartiolaitos katsoo sisäministeriötä vastaavasti, että pykälässä olisi tarkoituksenmukaista mahdollistaa myös oma-aloitteinen tietojen luovuttaminen. Tämä mahdollistaisi sen, että Rajavartiolaitokselle voitaisiin luovuttaa oma-aloitteisesti salassa pidettäviä tietoja esimerkiksi ympäristörikosepäilyn yhteydessä.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettuun lakiin ehdotetussa 28 k §:ssä luetellaan tyhjentävästi ne viranomaiset, joilla on tiedonsaantioikeus kyseisiin tietoihin. Lisäksi pykälän 2 momentissa säädetään erikseen poliisi- ja syyttäjäviranomaisten sekä puolustusvoimien oikeudesta saada salassapidettäviä tietoja. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ei ole kuitenkaan ulotettu pykälässä tarkoitettua tiedonsaantioikeutta Rajavartiolaitokseen. Rajavartiolaitos hoitaa Suomen merialueella lukuisia eri viranomaistehtäviä ja toimii merenkulun ympäristönsuojelulaissa säädetysti johtavana valvontaviranomaisena esimerkiksi aluksista veteen menevien päästöjen valvonnassa. Rajavartiolaitos katsoo tarkoituksenmukaiseksi, että ehdotukseen lisättäisiin tiedonsaantioikeus myös Rajavartiolaitokselle poliisi- ja syyttäjäviranomaisia sekä puolustusvoimia vastaavalla tavalla.

Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö
Kontra-amiraali

Tom Hanén

Ylitarkastaja
Oikeustieteen maisteri

Noora Tamminen

TIEDOKSI RVLE, oikeudellinen osasto
RVLE, teknillinen osasto
RVLE, raja- ja meriosasto